

Ministru kabineta
2009.gada _____
rīkojums Nr. _____

**Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādņu
2010. – 2015. gadam kopsavilkums**

1. Pamatnostādņu mērķis un apakšmērķi

Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM) ir izstrādājusi Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādnes (turpmāk – pamatnostādnes) saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 15.septembra sēdes protokollēmuma (prot. Nr.58) „Ziņojums par izglītības sistēmas strukturālās reformas norisi un plānotajiem pasākumiem tās tālākajai īstenošanai” 5.punktā doto uzdevumu.

Pamatnostādņu mērķis ir nodrošināt turpmāku profesionālās izglītības sistēmas strukturālo reformu īstenošanu, optimizējot profesionālās izglītības iestāžu skaitu un izvietojumu reģionos, kā arī veicot to diferenciaciju, izveidot modernu, mūsdienu prasībām atbilstošu profesionālās izglītības materiāli tehnisko nodrošinājumu, sekmēt visu veidu resursu efektīvāku izmantošanu, paaugstinot profesionālās izglītības kvalitāti un pieejamību.

Apakšmērķi:

1. Pilnveidot sadarbību ar pašvaldībām un nozaru asociācijām, kā arī iesaistīt plānošanas reģionus sabalansēta skolu tīkla veidošanā attiecīgajā reģionā, lai valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un plānošanas reģioni, un nozaru asociācijas savstarpēji saskaņotu savu darbību, optimizējot profesionālās izglītības iestāžu tīklu, kompleksi plānojot visu veidu izglītības iestāžu tīklu, kā arī piedāvāt risinājumus profesionālās izglītības iestāžu nodošanai pašvaldībām;

2. Izveidot izmaksu un energoefektīvu un iedzīvotājiem pieejamu profesionālās izglītības iestāžu tīklu, lai racionāli izmantotu valsts un ārvalstu finanšu instrumentus un profesionālās izglītības iestāžu īpašumus, izveidotu profesionālās izglītības programmu apguvei atbilstošu modernu un mūsdienīgu materiāli tehnisko bāzi, kā rezultātā sekmētu profesionālās izglītības kvalitāti un atbilstību darba tirgus prasībām;

3. Izstrādāt finansēšanas sistēmu, kas nodrošinātu vienotu finansēšanas principu „nauda seko skolēnam” visām izglītības iestādēm ar mērķi stimulēt pašvaldības veikt kompleksu visu veidu izglītības iestāžu darbības plānošanu un skolu tīkla optimizāciju, kā arī sekmēt sadarbību ar nozaru uzņēmumiem, kuri ir ieinteresēti atbalstīt profesionālo izglītību un piedalīties profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijā ar savu līdzfinansējumu.

2. Plānotie pamatnostādņu politikas rezultāti un darbības rezultāti

Profesionālās izglītības kvalitāte, pieejamība iedzīvotājiem un izmaksu efektivitāte ir galvenie pamatnostādņu plānotie politikas rezultāti, kurus raksturo šādi rādītāji:

1. Valstī tiks izveidots diferencēts, demogrāfiskajām tendencēm atbilstošs profesionālās izglītības iestāžu tīkls.

2. Tiks nodrošināts sabalansēts profesionālās izglītības programmu apguves iespēju piedāvājums (reģionālā un nacionālā līmenī), lai sagatavotu darba tirgum nepieciešamo speciālistu skaitu un nodrošinātu izglītības piedāvājuma atbilstu nodarbinātības struktūrai.

3. Profesionālās izglītības iestāžu optimizācijas procesā tiks ievērots sadarbības princips starp valsts institūcijām, pašvaldībām un nozaru asociācijām, lai nodrošinātu elastīgu un efektīvu visu veidu resursu izmantošanu, kā arī iespēju ātri reaģēt uz darba tirgus pieprasījuma izmaiņām.

1.tabula

**Profesionālās izglītības iestāžu skaits,
kuras īsteno sākotnējās profesionālās izglītības programmas**
(avots: IZM dati)

Rādītāji	IZM padotībā esošo profesionālās izglītības iestāžu skaits (audzēkņu skaits)	Pašvaldību padotībā esošo profesionālās izglītības iestāžu skaits	Kultūras ministrijas padotībā esošo profesionālās izglītības iestāžu skaits	Labklājības ministrijas padotībā esošo profesionālās izglītības iestāžu skaits	Iekšlietu ministrijas padotībā esošo profesionālās izglītības iestāžu skaits	Privāto profesionālās izglītības iestāžu skaits
Koledžas*	6 (3115)					
Profesionālās izglītības iestādes**	59 (27674)					
Kopā	65 (30789)	5 (1120)	14 (1827)	1 (286)	1 (138)	4 (1023)
Kopā***	90 (35183)					

*- Izņemot medicīnas koledžas, kā arī Latvijas Jūras akadēmijas Jūrskolu un Liepājas Jūrniecības koledžu, jo šajās izglītības iestādēs apgūstamās specialitātes tiek skatītas atsevišķās programmās.

** - Ieskaitot Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas filiāles profesionālo vidusskolu un valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Rīgas Pārtikas ražotāju vidusskola” un „Bulduru Dārzkopības vidusskola”.

*** - Ieskaitot citu ministriju padotībā esošas un privātās profesionālās izglītības iestādes.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem (avots: CSP gadagrāmata: demogrāfiskās prognozes) 2015.gadā Latvijā vecuma grupā no 15 IZMKops_221209_TA4628; Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādnes 2010.-2015.gadam

līdz 19 gadiem būs 93788 iedzīvotāji (2009.gadā – 156053 iedzīvotāji). Ievērojot minēto, vecuma grupā no 15 līdz 19 gadiem samazinājums 2015.gadā ir 40%. Kaut demogrāfiskā tendence ir negatīva, ir jānodrošina stabils speciālistu papildinājums tautsaimniecībai. Optimizējot profesionālās izglītības iestādes, tiks samazināts profesionālās izglītības iestāžu skaits, vienlaikus modernizējot izglītības iestādes. Lai nodrošinātu speciālistus tautsaimniecībai, tiks palielināta proporcija starp vispārīzglītojošo skolu skolēniem un profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem – 50/50.

Pamatnostādnes paredz 14 profesionālās izglītības kompetences centru izveidi (ieskaitot Rīgas Tehnisko koledžu), kuriem ir paredzēts nodrošināt kompleksu materiāli tehnisko bāzi, kas sniegs iespējas audzēkņiem iegūt profesionālo kvalifikāciju attiecīgās nozares visās pamatprofesijās. Profesionālās izglītības kompetences centri veiks arī metodiskās virsvadības un eksaminācijas centru funkcijas attiecīgajā reģionā. Profesionālās izglītības kompetences centru materiāli tehnisko bāzi ir paredzēts izmantot citu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu apmācībai darbam ar jaunākajām tehnoloģijām, izmantojot atbilstošus darbagaldus un iekārtas, kuras nav iespējams nodrošināt katrai izglītības iestādei, kā arī strādājošo kvalifikācijas celšanai un bezdarbnieku pārkvalifikācijai.

Profesionālās izglītības iestādēs ar specializāciju tiks nodrošināta nepieciešamā materiālā bāze profesionālās kvalifikācijas iemaņu apgūšanai pamatprofesijās un profesionālās kvalifikācijas ieguvei pamatprofesiju specializācijās noteiktās izglītības programmās.

Profesionālās izglītības iestādēs pamatiemaņu apgūšanai tiks nodrošināta nepieciešamā materiālā bāze pamatiemaņu apgūšanai vienā vai vairākās profesijās.

3. Rezultatīvie rādītāji pamatnostādņu politikas rezultātu sasniegšanai

Pamatnostādņu ieviešana pilnveidos profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas procesā iesaistīto partneru sadarbību un saskaņotu rīcību, uzlabos profesionālās izglītības kvalitāti un pieejamību laikā, kad ir nepietiekami finanšu līdzekļi izglītībai.

Profesionālās izglītības iestāžu tīkls tiks optimizēts atbilstoši tautsaimniecības nozaru attīstības tendencei, prognozējamai demogrāfiskajai situācijai un nodrošinās reģionu un nozaru vajadzībām nepieciešamo speciālistu sagatavošanu.

Negatīvās demogrāfiskās tendences dēļ, kas reģiona novadus skars lielākā mērā nekā pilsētas, profesionālās izglītības iestādes audzēkņu skaits samazināsies līdz 25 – 40%. Līdz ar to turpmākā šo profesionālās izglītības iestāžu darbība būs iespējama tikai tad, ja pašvaldības uz šo izglītības iestāžu bāzes veidos integrētas izglītības iestādes, kurās tiks realizētas dažādas vispārīzglītojošās un profesionālās

izglītības programmas, kā arī pieaugušo apmācība un tālākizglītība. Ir paredzēts palielināt plānošanas reģionu lomu, nosakot līdztbildību par sabalansēta skolu tīkla plānošanu attiecīgajā reģionā.

Optimizējot profesionālās izglītības iestāžu tīklu, veidojot profesionālās izglītības kompetences centrus, profesionālās izglītības iestādes ar specializāciju un pamatiemaņu apgūšanai, profesionālās izglītības iestāžu skaits samazināsies par 20.

2.tabula

IZM padotības profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādņu izpildes plānojums

Rādītāji	Kopējais IZM padotībā esošo profesionālās izglītības iestāžu skaits	Kopējais IZM padotībā esošo profesionālās izglītības iestāžu skaits	t.sk. profesionālās izglītības kompetences centru skaits	Pašvaldību integrētās izglītības iestādes
	2009	2015	2015	
Rīgas reģions t.sk. Bulduru Dārzkopības vidusskola	6	4	2	-
Rīgas pilsēta t.sk. Rīgas Pārtikas ražotāju vidusskola	10	9*	3*	-
Kurzeme	9	4	2	2
Latgale	15	5	3	1
Vidzeme	12	6	2	3
Zemgale, neskaitot Jelgavas un Dobeles amatu vidusskolas	7	2	2	4
Pavisam kopā	59	30*	14*	10

- Piezīme. Plānots, ka Rīgas Tehniskā koledža būs kā profesionālās izglītības kompetences centrs Rīgā

5.2. programmu piedāvājuma konsolidācija ar mērķi racionāli izmantot visu veidu resursus, t.sk. plānotās investīcijas aprīkojuma pilnveidei;

5.3. investīciju apstiprināto projektu īstenošana, profesionālās izglītības iestāžu optimizācijas programmā iekļauto profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācija un diferenciacija, kompleksa ēku renovācija, nodrošinot resursu efektivitāti un energoefektivitāti, kas ilgtermiņā nodrošinās investīciju atmaksāšanos;

5.4. citu finanšu resursu piesaiste, piemēram, Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansējums.

Profesionālās izglītības iestāžu diferenciacija:

- 1) profesionālās izglītības kompetences centrs;
- 2) profesionālās izglītības iestāde ar specializāciju;
- 3) profesionālās izglītības iestāde pamatiemaņu apgūšanai;
- 4) profesionālās izglītības iestādes filiāle;
- 5) integrēta izglītības iestāde.

Neatkarīgi no dibinātāja un diferenciacijas profesionālās izglītības iestādes projektu pieteikumus investīciju piesaistei profesionālās izglītības iestāžu attīstībai izstrādā un iesniedz, pamatojoties uz attīstības un investīciju stratēģiju.

Attīstības un investīciju stratēģijā tiks sniegts skatījums uz reģiona attīstības tendencēm tautsaimniecības attīstības griezumā, profesionālās izglītības iestādes plānotais statuss, profesionālās izglītības iestādes esošā materiāli tehniskā nodrošinājuma raksturojums, iepriekšējos gados veikto investīciju ieguldījums, plānotie pasākumi profesionālās izglītības iestādes jaunā statusa ieguves nodrošināšanai un plānoto pasākumu īstenošanai nepieciešamais finansējums.

Ar Izglītības un zinātnes ministriju saskaņotā profesionālās izglītības iestādes attīstības un investīciju stratēģija tiks pievienota atbilstošā projekta iesniegumam (3.1.1.1.aktivitātē, 3.1.3.2.aktivitātē, u.c.), lai profesionālās izglītības iestāde kvalificētos attiecīgā ārvalstu finanšu atbalstam.

5. Uzdevumiem atbilstošs piešķirtā un papildus nepieciešamā finansējuma plānojums

Ņemot vērā ierobežotos valsts budžeta līdzekļus, ārvalstu finanšu instrumentu palīdzība, tai skaitā Eiropas Savienības fondi, Klimata pārmaiņu finanšu instruments, ieguldījums faktiski ir vienīgais resurss profesionālās izglītības iestāžu ēku renovācijai, energoefektivitātes pasākumiem, iekārtu un mācību līdzekļu iegādei un modernizēšanai.

Profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūrai un aprīkojumam pašlaik pieejamais kopējais finansējums Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) 3.1.1.1.aktivitātē 58 911 511 latu apmērā un ERAF 3.1.3.2. aktivitātē 9 681 449 latu apmērā nav pietiekams, lai kompleksi un darba devēju prasībām

atbilstoši renovētu un aprīkotu visas profesionālās izglītības iestādes, kas darbosies pēc optimizācijas pamatnostādņu īstenošanas. Aprēķini liecina, lai pilnībā nodrošinātu visas vajadzības saistībā ar profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūras attīstību, tam būtu papildus nepieciešami 200 milj. lati.

Ņemot vērā prognozējamo audzēkņu skaitu, nepieciešamo platību un vidējās renovācijas izmaksas, veikti aprēķini. Tie paredz:

- 1) atbilstoši Ekonomikas ministrijas izstrādātajam analītiskajam būvizmaksu katalogam (2009.g.) renovācijas izmaksas uz 1 m² ir 500 lati;
- 2) atbilstoši normatīvajiem aktiem vienam audzēknim nepieciešami 10 m² (piemēram, apmācību, praktisko mācību, koplietošanas telpas), renovācijas izmaksas uz vienu audzēkni ir 500x10=5000 lati, tai skaitā ņemot vērā profesionālās izglītības iestāžu ēku slikto stāvokli;
- 3) attiecīgi profesionālās izglītības kompetences centru renovācijai nepieciešami 5000 x14000= 70 milj. lati;
- 4) profesionālās izglītības kompetences centru aprīkojumu iegādei nepieciešamas investīcijas vismaz 25% no kopējā finansējuma.

Ēku siltināšanai un citiem energoefektivitātes pasākumiem ir paredzēts izmantot arī citus finansējuma avotus, piemēram, Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansējumu. Līdz ar to profesionālās izglītības iestādēm būs jāprecizē izglītības iestāžu attīstības un investīciju stratēģijas, paredzot visas kompleksās renovācijas, energoefektivitātes pasākumu un aprīkojuma modernizācijas pozīcijas, uzrādot atsevišķu pozīciju un kopējās izmaksas, kā arī uzrādot prioritāros uzdevumus.

Atsevišķi ir jārisina dienesta viesnīcu renovācijas jautājums, kas pašlaik no ERAF līdzekļiem netiek paredzēts, taču ir būtisks kompetences centru pilnvērtīgas darbības nodrošināšanai.

Galvenais pamatnostādņu ieguvums būs moderna, pievilcīga un prestiža profesionālās izglītības sistēma, kas nodrošinās augstu profesionālās izglītības kvalitāti atbilstoši darba tirgus prasībām.

Finanšu līdzekļu ietaupījums ir prognozējams saistībā ar reorganizējamo profesionālās izglītības iestāžu uzturēšanas izdevumu optimizāciju, tai skaitā energoefektivitātes pasākumu atdevi ilgtermiņā, efektīvu mācību aprīkojuma izmantošanu, kā arī programmu konsolidāciju.

Izglītības un zinātnes ministre

T.Koķe

22.12.2009. 10:13
1681
I.Brante 67047714
ilze.brante@izm.gov.lv
I.Ķīse
67047966
inguna.kise@izm.gov.lv